

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Ректор ДДМА

В. Д. Ковальов

«30» травня 2019 р.

ПОЛОЖЕННЯ

про порядок підготовки фахівців ступенів доктора філософії та доктора наук в аспірантурі та докторантурі Донбаської державної машинобудівної академії

Це Положення регламентує порядок підготовки фахівців освітньо-наукового ступеня доктора філософії та наукового ступеня доктора наук на, відповідно, третьому та науковому рівнях вищої освіти у Донбаській державній машинобудівній академії (далі - Академія).

Загальні положення

1.1. Основною формою підготовки фахівців освітньо-наукового ступеня доктора філософії на третьому рівні вищої освіти є аспірантура Академії. Нормативний строк навчання в аспірантурі становить чотири роки, протягом яких аспірант зобов'язаний виконати всі вимоги освітньо-наукової програми, визначеної вищим навчальним закладом для підготовки доктора філософії з відповідної спеціальності, а також підготувати дисертацію на основі самостійно проведених досліджень та захистити її у спеціалізованій вченій раді.

1.2. З метою завершення роботи над науковими дослідженнями та оформлення їх результатів та/або для підготовки публікацій до захисту для здобуття наукового ступеня доктора наук особа має право вступити в докторантуру Академії. Строк перебування в докторантурі становить не більше двох років, протягом яких докторант зобов'язаний подати до спеціалізованої вченої ради результати своїх наукових досягнень (дисертацію, або монографію, або сукупність опублікованих статей) для їх подальшого публічного захисту.

1.3. Підготовка громадян України в аспірантурі та докторантурі Академії здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України (за державним замовленням) або за рахунок коштів юридичних чи фізичних осіб (на умовах контракту).

1.4. Підготовка іноземців та осіб без громадянства в аспірантурі та докторантурі Академії здійснюється:

- на підставі міжнародних договорів України та/або міжнародних програм обміну чи мобільності;
- на підставі договорів, укладених між Академією та вищими навчальними закладами (науковими установами) інших країн, щодо обміну вченими чи академічної мобільності;
- за рахунок коштів юридичних та фізичних осіб (на умовах контракту).

1.5. Науково-методичне забезпечення та організацію діяльності аспірантури і докторантури Академії здійснює Вчена рада Академії. Покладання на аспіранта чи докторанта обов'язків, не пов'язаних з виконанням відповідної освітньо-наукової (наукової) програми та підготовкою дисертації (монографії, сукупності статей), забороняється.

6. Вступ в аспірантуру та докторантуру Академії здійснюється на конкурсній основі відповідно до цього Положення, Умов прийому відповідного навчального року, а також згідно з Правилами прийому до ДДМА.

7. Аспіранти і докторанти проводять наукові дослідження згідно з індивідуальним планом наукової роботи, який затверджується вченою радою не пізніше ніж через 3 місяці після вступу здобувача наукового ступеня до Академії.

Індивідуальний план наукової роботи є окремим документом, який розробляється на основі освітньо-наукової (наукової) програми та використовується для оцінювання успішності виконання запланованої наукової роботи. Відставання від передбачених індивідуальним планом наукової роботи строків її виконання без обґрунтування наявності об'єктивних і поважних причин, може бути підставою для ухвалення вченою радою Академії рішення про відрахування аспіранта або докторанта.

Обов'язковою складовою освітньо-наукової програми аспірантури є підготовка та публікація не менше однієї статті в науковому виданні, яке включене до міжнародної наукометричної бази Scopus/Web of Science, або до іншої міжнародної бази, визначеної для окремої спеціальності.

Індивідуальний план наукової роботи повинен завершуватися захистом дисертації або наукових результатів (монографії, сукупності статей) у спеціалізованій вченій раді. Вчена рада має право продовжити строк навчання в аспірантурі чи перебування в докторантурі понад визначений строк у випадку, якщо спеціалізована вчена рада невчасно розглянула подану до захисту дисертацію або наукові результати (монографію, сукупність статей) здобувача наукового ступеня.

Продовжене навчання в аспірантурі або перебування в докторантурі не може здійснюватися за рахунок коштів державного бюджету.

8. Аспірант або докторант, який успішно виконав освітньо-наукову або наукову програму і захистив дисертацію (монографію, або наукові досягнення у вигляді сукупності статей) до закінчення строку навчання в аспірантурі або перебування в докторантурі, вважається таким, що повністю виконав індивідуальний план наукової роботи і успішно завершив навчання на відповідному рівні вищої освіти. Такий аспірант або докторант відраховується з аспірантури або докторантури Академії з дня захисту і може бути рекомендований для відзначення (з відповідною відміткою в дипломі та/або додатку до диплому) спеціалізованою вченою радою, в якій проходив захист.

Права і обов'язки аспірантів і докторантів

9. Аспіранти і докторанти мають право на:

1) отримання всіх видів відкритої наукової інформації і наукового консультування;

2) безпечні та нешкідливі умови навчання та проведення наукових досліджень;
3) участь у науковій діяльності кафедри, відділу, лабораторії, фахової групи вчених Академії, які здійснюють наукове керівництво аспірантами та/або консультування докторантів, а також у діяльності Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених;

4) академічну мобільність, зокрема міжнародну, для отримання додаткової консультації, необхідної для якісного проведення наукового дослідження та/або для успішного виконання частини освітньо-наукової (наукової) програми;

5) отримання державної стипендії встановленого розміру у разі зарахування на навчання за державним замовленням;

6) переривання навчання з поважних причин з подальшим його продовженням. Тривалість і кількість переривань навчання, а також поважність причин визначаються вченою радою Академії;

7) забезпечення впорядкованим житлом - у разі зарахування на навчання за державним замовленням - на час навчання за умови оплати вартості користування житлом самим аспірантом або докторантом (іногороднім);

10. Аспіранти і докторанти зобов'язані:

1) дотримуватися вимог законодавства, моральних та етичних норм поведінки, встановлених Академією;

2) виконувати освітньо-наукову (наукову) програму та навчальний план (для аспірантів);

3) виконувати індивідуальний план наукової роботи та систематично звітувати про хід його виконання на засіданні кафедри, факультету, вченої ради Академії;

4) у встановлений термін захистити дисертацію (для аспірантів) або результати своїх наукових досягнень (дисертацію, або монографію, або сукупність опублікованих статей – для докторантів) у спеціалізованій вченій раді;

5) дотримуватися Статуту, Правил внутрішнього розпорядку, інших документів Академії, що регулюють підготовку наукових і науково-педагогічних кадрів.

11. Аспірантам і докторантам можуть бути призначені в установленому порядку іменні стипендії, засновані на честь видатних діячів науки, культури, освіти, громадських діячів, а також засновані Президентом України, Кабінетом Міністрів України, а також державними і недержавними органами, підприємствами, установами і організаціями.

12. Для реалізації права на академічну мобільність аспіранти та докторанти можуть бути направлені Академією на стажування (отримання додаткових наукових консультацій та/або керівництва щодо наукової діяльності та/або засвоєння навчальних дисциплін в рамках виконання освітньо-наукової програми аспіранта) до інших вітчизняних та/або закордонних вищих навчальних закладів або наукових центрів. Таке стажування здійснюється за рахунок:

1) державного бюджету, в межах відповідних загальнодержавних програм фінансування обміну або стажування вчених;

2) бюджету Академії;

3) міжнародних договорів про обміни та/або стажування вчених;

4) коштів юридичних або фізичних осіб на умовах договору з приймаючою стороною.

Порядок навчання в аспірантурі ДДМА

13. На третьому рівні вищої освіти здобувачі ступеня доктора філософії можуть навчатися в аспірантурі за денною або заочною формою навчання. Навчання в аспірантурі передбачає виконання освітньо-наукової програми Академії за певною спеціальністю та самостійне проведення наукового дослідження під керівництвом одного або декількох наукових керівників. Усі аспіранти, незалежно від форми навчання, зобов'язані відвідувати аудиторні заняття (під час сесійних періодів) і проходити усі форми поточного та підсумкового контролю, передбачені навчальним планом та освітньо-науковою програмою аспірантури Академії.

14. Освітньо-наукова програма аспірантури затверджується вченою радою Академії для кожної спеціальності. На підставі освітньо-наукової програми Академія розробляє навчальний план за кожною спеціальністю, який визначає перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС, послідовність вивчення дисциплін, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю. Успішне виконання навчального плану аспірантури є обов'язковою умовою навчання на третьому рівні вищої освіти.

Вчена рада Академії має право прийняти рішення про визнання набутих аспірантом до або поза аспірантурою компетентностей з однієї чи декількох дисциплін (зарахувати кредити ЄКТС), обов'язкове здобуття яких передбачено навчальним планом аспірантури.

15. Освітньо-наукова програма на третьому рівні вищої освіти передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення. Обов'язковою складовою освітньо-наукової програми аспірантури є підготовка та публікація не менше однієї статті в науковому виданні, яке включене до міжнародної наукометричної бази Scopus, або до іншої міжнародної бази, визначеної для окремої спеціальності.

Освітня складова (навчальний план) освітньо-наукової програми аспірантури складається з 30-60 кредитів ЄКТС і повинна містити не менше трьох навчальних складових, в результаті засвоєння яких аспірант повинен:

1) оволодіти глибинними професійними знаннями, науковим і культурним кругозором рівня здобувача наукового ступеня доктора філософії, зокрема шляхом засвоєння знань основних концепцій, теоретичних та практичних проблем, історії розвитку галузі науки та сучасним станом розвитку наукової літератури за обраною спеціальністю (обсяг цієї навчальної складової становить не менше 12 кредитів ЄКТС);

2) набути мовних компетентностей, достатніх для представлення наукових результатів іноземною мовою в усній та письмовій формі, а також для повного

розуміння іншомовних наукових текстів (обсяг цієї навчальної складової становить не менше 12 кредитів ЄКТС);

3) оволодіти універсальними навичками дослідника, зокрема методологією і методами наукового аналізу, усної та письмової презентації результатів дослідження, підготовкою та проведенням навчальних занять (педагогічною діяльністю), управління науковими проектами та/або написання пропозицій на фінансування наукових досліджень тощо (обсяг цієї навчальної складової становить не менше 6 кредитів ЄКТС).

Навчальний план аспірантури повинен також містити перелік дисциплін вільного вибору аспіранта в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених навчальним планом. При цьому аспіранти мають право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти, за погодженням зі своїм науковим керівником.

16. Для здійснення освітньої діяльності на третьому рівні вищої освіти Академія зобов'язана отримати відповідну ліцензію на підставі підтвердження їх відповідності стандартам освітньої діяльності, що включають мінімальні вимоги до:

кадрового забезпечення освітньої діяльності (зокрема, кількість науково-педагогічних працівників з науковим ступенем, здатних забезпечувати належну освітню підготовку докторів філософії за відповідною спеціальністю);

кадрового забезпечення наукової підготовки (зокрема, кількість науково-педагогічних та/або наукових працівників з науковим ступенем, які проводять наукові дослідження і мають публікації з відповідної спеціальності у фахових виданнях та/або провідних реферованих журналах інших країн);

матеріально-технічної та інформаційної бази, зокрема вимоги до оснащення лабораторій, аудиторного та бібліотечного фонду, комп'ютеризації Академії;

навчально-методичного забезпечення відповідної освітньо-наукової програми аспірантури за спеціальністю;

забезпечення права на академічну мобільність аспірантів, зокрема наявність підписаних договорів між Академією та іншими вищими навчальними закладами (науковими установами) про ведення спільної наукової діяльності, та/або спільного керівництва дослідженнями аспірантів, та/або викладання частини навчального плану, передбаченого освітньо-науковою програмою в іншому вищому навчальному закладі (науковій установі), зокрема за кордоном, з відповідним зарахуванням кредитів ЄКТС.

17. У разі підготовки докторів філософії за освітньо-науковою програмою, узгодженою між Академією і науковою установою, реалізація навчального плану здійснюється Академією, а забезпечення проведення наукових досліджень згідно з індивідуальним планом наукової роботи реалізується науковою установою або Академією спільно з науковою установою. У такому випадку під час ліцензування освітньої діяльності Академії на третьому рівні вищої освіти за відповідною спеціальністю та під час акредитації відповідної освітньо-наукової програми враховуються показники спільного наукового потенціалу Академії і відповідної наукової установи, зокрема, показники кадрового, матеріально-технічного та інформаційного забезпечення.

18. Підготовка докторів філософії за державним замовленням здійснюється виключно в аспірантурі за денною формою навчання.

Особам, зарахованим за державним замовленням до аспірантури, стипендія призначається з дня їх зарахування.

19 Державне замовлення на підготовку наукових і науково-педагогічних кадрів в аспірантурі за спеціальностями, розподіляється на конкурсній основі.

20. Кількість аспірантів, підготовка яких здійснюється поза державним замовленням, визначається вченою радою Академії з урахуванням можливостей забезпечення кваліфікованого наукового керівництва та освітніх потреб аспірантів.

Порядок та умови вступу до аспірантури

21. До аспірантури на конкурсній основі приймаються особи, які здобули вищу освіту на рівні магістра. До вступних випробувань допускаються абітурієнти, які вчасно подали всі необхідні документи для вступу згідно з Правилами прийому в аспірантуру Академії. Приймальна комісія може відмовити абітурієнту у допуску до проходження вступних випробувань в аспірантуру виключно у зв'язку з неподанням у встановлений термін всіх або окремих документів, визначених Правилами прийому.

Перелік документів, необхідних для вступу до аспірантури, повинен включати:

- 1) заяву вступника;
- 2) медичну довідку про стан здоров'я за формою № 286-у (або за іншою формою з аналогічним змістом, якщо абітурієнт знаходиться за кордоном на момент подачі документів для вступу в аспірантуру);
- 3) копію диплома магістра із зазначенням здобутої спеціальності.

У разі, якщо диплом магістра, на основі якого абітурієнт вступає в аспірантуру, здобутий у іноземному вищому навчальному закладі, абітурієнт допускається до вступних випробувань на рівні з іншими абітурієнтами. У разі успішного складання вступних випробувань вчена рада Академії має одночасно із зарахуванням абітурієнта прийняти рішення про визнання його диплому, або надати обґрунтоване пояснення причин відмови у такому визнанні.

У Правилах прийому в аспірантуру може бути встановлений додатковий перелік документів, зокрема:

- 1) список опублікованих наукових праць і винаходів;
- 2) науковий текст (довідь реферат, дослідницька пропозиція, проект) з обраною абітурієнтом спеціальності;
- 3) рекомендаційний лист (зокрема, від потенційного роботодавця та/або вченого, зацікавленого у науковій співпраці з абітурієнтом у разі його вступу до аспірантури Академії);
- 4) інші докази спроможності абітурієнта проводити наукові дослідження за обраною спеціальністю.

22. Вступні випробування до аспірантури Академії складаються з:

вступного іспиту із спеціальності (в обсязі навчальної програми освітнього рівня магістра відповідної спеціальності);

вступного іспиту із однієї іноземної мови (на вибір вченої ради Академії в обсязі, який відповідає необхідному вступному рівню для подальшого навчання (вдосконалення) цієї іноземної мови в аспірантурі);

інших форм вступних випробувань (іспити, співбесіди, презентації дослідницьких пропозицій чи досягнень тощо).

Вага кожного вступного випробування при вирахуванні результатів конкурсу визначається в Правилах прийому в аспірантуру.

Відповідно до Правил прийому до Академії абітурієнтам, які вступають до аспірантури на іншу спеціальність ніж та, яка зазначена в їх дипломі магістра, можуть бути призначені додаткові вступні випробування.

Результати вступних випробувань до аспірантури дійсні протягом одного календарного року.

23. Вступні випробування до аспірантури проводиться предметними комісіями, як правило, у кількості 3-5 осіб, які призначаються ректором Академії, і до складу яких включаються доктори філософії та доктори наук, які здійснюють наукові дослідження у відповідній спеціальності та відповідають за виконання відповідної освітньо-наукової програми. До предметних комісій можуть також бути призначені потенційні наукові керівники вступників.

До складу предметної комісії з іноземної мови можуть включатися також штатні співробітники Академії, які не мають наукового ступеня і вченого звання, але за рішенням вченої ради можуть кваліфіковано оцінити рівень знання відповідної мови вступником.

24. За результатами проведення вступних випробувань до аспірантури приймальна комісія приймає рішення щодо кожного вступника за процедурою, визначеною Правилами прийому.

Зарахування до аспірантури проводиться наказом ректора Академії.

Про зарахування до аспірантури або про відмову в зарахуванні до аспірантури вступнику повідомляється в п'ятиденний строк з дня прийняття приймальною комісією відповідного рішення.

25. Кожному аспіранту одночасно з його зарахуванням відповідним наказом ректора Академії призначається науковий керівник – штатний науковий або науково-педагогічний працівник з науковим ступенем.

Науковий керівник аспіранта здійснює наукове керівництво роботою над дисертацією, контролює виконання затвердженого вченою радою індивідуального плану наукової роботи та несе особисту відповідальність за якісне і вчасне виконання аспірантом дисертаційного дослідження.

Кількість аспірантів, прикріплених до наукового керівника – доктора наук, не повинна перевищувати 5 осіб одночасно (разом з докторантами), а для наукового керівника – доктора філософії – 3 осіб, включаючи аспірантів, підготовка яких здійснюється поза державним замовленням.

На здійснення наукового керівництва одного аспіранта керівникові відводиться щороку 50 академічних годин навчального навантаження.

Рішенням вченої ради одному аспіранту може бути призначено два або більше наукових керівників з відповідним розподілом годин навчального навантаження між ними.

26. Особи, які професійно здійснюють наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи, мають право здобувати ступінь доктора філософії поза аспірантурою, зокрема під час перебування у творчій відпустці, за умови успішного виконання відповідної освітньо-наукової програми.

Такі особи прикріплюються строком до 5 років до Академії. Прикріплення передбачає виконання індивідуального плану наукової роботи, затвердженого вченою радою Академії, а також виконання навчального плану, визначеного для навчання на третьому рівні вищої освіти за даною освітньо-науковою програмою відповідної спеціальності.

Особи, які раніше навчалися в аспірантурі за державним замовленням, правом прикріплення з метою навчання на третьому рівні вищої освіти не користуються.

Особи, які не захистили дисертацію впродовж строку прикріплення з метою здобуття ступеня доктора філософії поза аспірантурою, не можуть отримувати стипендії за рахунок державного бюджету і правом повторного прикріплення не користуються.

27. Правила та процедури прикріплення з метою здобуття ступеня доктора філософії поза аспірантурою для осіб, які професійно здійснюють наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи визначаються вченою радою Академії.

Особи, прикріплені до Академії з метою здобуття ступеня доктора філософії поза аспірантурою, користуються всіма правами і обов'язками, визначеними пунктами 7 і 8 цього Положення.

Порядок та умови вступу до докторантура

28. Для уможливлення проведення заключних досліджень та/або оформлення результатів у вигляді дисертації, монографії або сукупності статей, які подаватимуться до захисту наукового ступеня доктора наук, особа має право вступити в докторантуру Академії. Виконання наукової програми докторантури не є обов'язковою умовою подання наукового доробку до захисту в спеціалізованій вченій раді для здобуття наукового ступеня доктора наук.

До докторантури приймаються особи, які мають науковий ступінь доктора філософії, наукові здобутки та опубліковані праці з обраної спеціальності (зокрема публікації в закордонних реферованих журналах, індексованих в науково-метричних базах визначених в Умовах прийому центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки), і які продемонстрували свою здатність проводити наукові дослідження на високому рівні.

29. Докторантура відкривається за рішенням вченої ради Академії, що затверджується наказом ректора, за умови наявності трьох штатних докторів наук з відповідної спеціальності.

30. Строк перебування в докторантурі Академії становить два роки. Враховуючи обсяг наукового доробку докторанта, вчена рада Академії має право прийняти рішення про продовження його перебування в докторантурі понад встановлений строк. Продовжене перебування в докторантурі не може здійснюватися за рахунок коштів державного бюджету.

31. Для вступу в докторантуру, не менше ніж за два місяці до початку вступних випробувань, абітурієнт подає кафедрі, до якої він бажає прикріпитися в докторантурі, розгорнуту пропозицію, в якій вказує план дослідницької роботи та/або об'єм наукової роботи, необхідної для підготовки результатів вже проведених досліджень до захисту. Протягом місяця з дня отримання документів від всіх вступників відповідна кафедра заслуховує їх наукові доповіді і шляхом голосування визначає можливість зарахування кожного вступника до докторантури.

Перелік документів, необхідних для вступу в докторантуру, крім необхідних для вступу в аспірантуру, повинен також включати:

- 1) копію диплому доктора філософії;
- 2) особовий листок обліку кадрів;
- 3) список опублікованих наукових праць і винаходів;
- 4) розгорнутий план дисертації (монографії) або детальний план необхідних публікацій для формування тієї сукупності статей, на базі якої планується здобуття наукового ступеня доктора наук;
- 5) характеристику вступника написану доктором наук, який є штатним науково-педагогічним або науковим працівником Академії, із згодою надати абітурієнту наукову консультацію в разі його вступу в докторантуру.

32. Вчена рада Академії в місячний строк розглядає висновки кафедри, щодо кожного вступника і приймає рішення про його зарахування до докторантури та призначає докторанту наукового консультанта, який є доктором наук з відповідної спеціальності і працює штатним науково-педагогічним або науковим працівником Академії. Рішення вченої ради затверджується і оформляється наказом ректора Академії.

На здійснення наукового консультування відводиться щороку 50 академічних годин навантаження на одного докторанта. Призначення більше ніж одного докторанта одному науковому консультанту забороняється.

33. Державне замовлення на підготовку наукових і науково-педагогічних кадрів в докторантурі за спеціальностями, розподіляється на конкурсній основі між вищими навчальними закладами та науковими установами відповідно до порядку, який затверджується Кабінетом Міністрів України.